

მ ო გ ო ნ ე ბ ა

(საშობაო მოთხრობა)

საშობაოდ დათხოვნილი სწორედ 24 ქრისტიშობისთვის მივედი შინ. გზაზე ძლიერ შემცივდა, ფეხები დამაძრა, მაგრამ ის ფიქრი, რომ დედასა და მამას, ნათესავებს ვნახავმეთქი, მამხნევებდა და ბაიბუად არ გამაჩნდა. არაგვს რომ გამოვდიოდით, გაღმა ნაპირიდან იხვების გუნდი აფრინდა და ყიყინით გასწია თავქვე.

- ოჰ, შენი ჭირიმე, დედავ, რამოდენებია! წამოვიძახე განცვიფრიბულმა დ განა ისეთი მსხვილი იხვი, როგორც არაგვმა იცის, სხვაგანაც არის? ვკითხე ბერუას, რომელიც, დურატყავში გახვეული, ტყავის ქუდზე ყაბალახწაკრული, ცხენის ჩაკჩაკით მომდევდა უკან. ბერუამ იცოდა, როგორს პასუხსაც მოველოდი იმისაგან, და მიპასუხა:

- არაგვისთანა მსხვილი იხვი დედამიწის ზურგზედ სადღა შეიძლება იყოსო. კალმახი და ორაგული?

-მაგას ხომ თქმაც არ უნდაო.

თანდათან მივუახლოვდით ჩვენს სოფელს. აგერ ახუნი, აი სასვეთავი, აგერ ნსაძერიანინ. ას, რამოდენა სიამოვნებას ვგრძნობდი, როცა დავინახე მიდამო ჩემის სოფლისა. უენოა ყველაფერი, რასაც ვხედავ, მაგრამ რამდენს რასმე ეუბნება ჩემს გულს ეს მთები, ეს ტყე გაბარდნულის თოვლით. აგერ ჩვენი საყდარი გამარტოებით გორაზე, დაღონებულად მარტოდმარტო გადმოსცქერის არაგვის ხეობას. აი იმედის კაკალიც, დამამშვენები მამულებისა, უზარმაზარი, გაბარჯღული. დავინახე ჩვენი სახლიც: სვეტად ბუხრიდამ მაღლა ადიოდა ბოლი. როგორ დაბარდნულა თოვლით ჩვენიწორი. გული აღარ მითმენს: გავაჩქარე ცხენი... გორაზე ვიღაც პატარა გადმოდგა, გადმოგვხედა და სწრაფად მიბრუნდა შინისკე. ის ჩემი ძმა იყო, გვიცნო და გაექანა, რომ ჩვენებისთვის ეხარებინა. ყველაზედ უწინ დედაჩემი გამოჩნდა კარებში და მოგვეგება წინ. თვალებზე ცრემლი მოუვიდა. "შეგცივდებოდა, შვილო, ვაი შენს დედას!ნ.მკოცნა, ბევრი მკოცნა. მომეხვივნენ დამძები და ცივცივად გამიტაცეს სახლში, სადაც ჩემთვის, როგორც კეისრისათვის, ბუხრის წინ გაემართათ საბძანებელი. ბუხარი რცხილის კუნძებით იყო გამოტენილი და საამურად ღუდღუდებდა. მამიჩემის მეტი ყველანი ფეხზე იდგნენ და თავს მევლებოდენ, მამაჩემი ფეხზე არ ადგა, სტოლთან იჯდა, სათვალეები გაეკეთა, წინ ქალაღდი და ჩოთქი ედვა და რაღასაც ანგარიშობდა. მე მივედი, ხელზე ვემთხვიე. იმან ჯვარი გადამსახა: "სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა, ამინოა, ნ სთქვა და შუბლში მაკოცა.

-ძალიან შეგცივდა? მითხრა მამამ ღიმილით: აბა რა მოგარბენინებდა და თბილად არ იჯექი? სოფელში საკვირველს რას ნახავ?!

-არ შემცივდამეთქი, ვუთხარი ძლივძლივობით, რადგან სიცივისაგან კრიჭა მქონდა შეკრული. ან კი რა მათქმევინებდა, შემცივდამეთქი.

-ბავშვს შესცივნია, თბილად ჩააცვიო, უთხრა მამამ დედაჩემს, რომელიც უკვე მხდიდა ფეხებს. მომიტანა თავის ხელით დაქსოვილი წინდები, ახალი ახალუხი, ჩემთვის დამზადებული, მომახშია მამის თულუფი, და ასე გამოვბრწყინდი ბუხრის წინ. მამამ ისევ თავისი საქმე განაგრძო. დაგვრჩა

ბუხარი მე და ბერუას. წაიძრო იმან ხელიდამ ხელთათმანები (საფუხრები) და ჯერ შორიდან გადმოეწოდა ცეცხლს, მერმე მოუჩოჩდა ისიც ბუხარს და მიუშვირა გული და ხელები. ბერუამ გააჭირდიდა ჩვენი მგზავრობა, თითქოს ამერიკაში ყოფილიყო და არა თში. ბერუას, რასაკვირველია, აზრად ისა ჰქონდა, რომ მეტის პატივისცემით მოჰპყრობოდენ ჩემი მშობლები, რადგან იმდენი შრომა და ჯაფა გამოიარა ჩემის გულსათვის.

- დავიხოცენით, გავსწყდით, მამაო მღვდელო, სთქვა ბერუამ წარბების აჭიმვით: ვაგლახი გზაა გასატიელბელი, წელამდე თოვლი ვკვალეთ. გავსილა ზვაგებით გზები. მე ისე ჩემი თავი არ მაჯავრებდა, როგორც ეს ბაღლი.

- წუხელ ვისთან იდექით? ჰკითხა მამაჩემმა ბერუას.

- მამიდასთან მოვიყვანე. ცას დაეწია საწყალი. აღარ იცოდა,რა ექნა და როგორ დაგვხვედრიყო. ჯერ ხომ სულ ფეხზე ჰყუდავ და წუხელ სულ ფეხზე იტრიალა. თბილად დაგვაწვინა, მაგრამ მე კიდევ ჩემი ნაბადიც დავხურე ლევანს, არ შესცივდესო.

- ძალიან ღარიბად ხომ არ არის თინათინი? იკითხა მამაჩემმა, რომელმაც ეხლა ძლივს დაანება თავი ანგარიშს და კრიალოსანს მიჰმართა.

-თავისად კარგად ყოფილან, ბაღლიც მოსწრობია. ძალიან ცოცხალი ბაღლია. წუხელის აღარ დაგვაძინა, გვიამბო ზღაპრები, არაკები. დილასაც გვიანლა წამოგედით, ადრე არ გამოგვიშვეს. "ენაცვალოს მამიდაო, უთხრის თანათინმა ლევანს: ადრევე მიხვალთ შინაო: წელში ერთხელ ანა გნახავთ, ან არაო: ჩემი ძმა ერთხელ იმას არ იტყვის, მივიდე, გავიგო ან ავი, ან კარგი ჩემის დისაო. თქვენი თავი ხო სუ დამანატრაონ.

-ბერუა ბევრს რასმე იტყოდა კიდევ, რომ დედაჩემს პურის სავმელად არ დაეძახნა.

- ეხლა ძლივს ამოვისუნთქე თავისუფლად. როდისღა ვაგრძნობ იმგვარს სიამოვნებას? ნეტა აღარ წამიყვანდენ იმ ოხერს სასწავლებელშიმეთქი, ვფიქრობდი. ეს ფიქრი ხომ არ შემისრულდებოდა და არა, მაგრამ ის მიხაროდა, რომ ორი კვირა თავისუფალი ვიქნებოდი და სულთამხუთავი მასწავლებლები აღარ დამაღებოდენ თავზე... ნიადაგ უნდა მესიამოვნა. ჯერ ერთი, გაღავრჩი ბერძნულის მასწავლებელს, ამ დაობებულს, დახავსებულს ბურსაკს: ჯერ ქართული ანაბანა არ ვიცოდით და ის კი მოგვიყვა ბერძნულს ენას. ნეტავი თითონ მაინც სცოდნოდა თავის საგანი, ისიც მაშინ სწავლობდა. შავშავი, ხმელი კაცი იყო: დაგვადგებოდა თავზე და "გვაზუბრინებდან: "აღფა, ბეტა, ღამა, დელტან. ისე ამოიძახებდა ამ ხმებს, თითქოს სამარიდამ მკვდარმა ამოიძახაო. მთელი ერთი თვე გვაზეპირებინებდა ერთს ბერძნულს ფრაზას და, ღმერთმა იცის, ნამდვილად ისრეა ბერძნულად, თუ სხვანაირად იგი ფრაზა! დადგებოდა, ჯერ თითონ დაიწყებდა და მერე ჩვენ გაგვამეორებინებდა ხოლმე: "დიკის დიკინ ტიკტიკიტინ, კე, ბლავის ბლავინ ბლავიონ, ვითომ სიმართლე ჰზადებს სიმართლეს და უსამართლობა უსამართლობასაო. მეორე მასწავლებელს რაღა დამავიწყებდა. ამას დავითი ერქვა სახელად და გვარად ეკალაძე იყო. თავის დანიშნულებად ის მიაჩნდა ამ კაცს, რომ რაც შეიძლებოდა შევეშინებინეთ...

-ღმერთო, რა ამბავი იყო, როცა ის გაჯავრდებოდა: თვალეხი დაესისხლებოდა, მოავლებდა შეგირდს თმაში ხელს და გაისვრიდა, საითაც მოხვდებოდა. ერთი მუჭა ბალანი ხელში უნდა დარჩომოდა და მერე შებერვით აქეთიქით გააბნევდა. უნდა მოგახსენოთ, რომ როზგი მაშინ ახლად გადავარდნილი იყო, დავით ეკალაძის სავალალოდ და სამწუხაროდ, მაგრამ

ჩუმჩუმად ეკალაძე ამოქმედებდა მაინც როზგს. შენახული ჰქონდა სახლში და საჭიროების დროს მოიკითხავდა. "თქვე მლებო, იქნება იმას ჰფიქრობთ, როზგი გადავარდაო, ვერ მოგართვესთ, აბა, ერთი წამოაქციეთნ, ეტყოდა ჩურჩულით გულდამშეული უფროსს შეგირდებს, რომელნიც სწრაფად გაჰბაწრავდენ ერთერთს ამ არწივის მსხვერპლს და წამოაქცევდენ. "აბა, ერთი რიგიანად მოახვედრეთ მაგას ორმოციოდე როზგია. ბევრსა ჰყვიროდა საწყალი ბავშვი: ვაი, დედავ, მოგიკვდიო, მაგრამ ამაოდ. არწივი ეკალაძე დასძახებდა: "მოკვდი, მოკვდი, მოკვდი, სსინ! მაგრა დაკათ, მაგრა, მაგ მ-ს!ნ ვაი იმ შეგირდჯალათის ბრალი, რომელიც გულჩვილობას გამოიჩენდა და ვერ დაჰკრავდა გამეტებით: ახლა იმას გააძაგვრინებდა იატაკზე.

- მე ბუხარში ვიჯექი და იქიდან ვუცქეროდი ამ საშინელებას. დიად, ბუხარი იყო ჩემი სკამი მთელი ორი წელი, რადგან ადგილი აღარ იყო შეგირდისათვის, და ერთთავად ნაცარში ამოგანგლული დავდიოდი. რა ღმერთი გამიწყებოდა, დამეშავებინა რამე ამ სურათების მნახველს. ეკალაძეს ბრაზი მოუვიდოდა ხოლმე, რომ საბუთს არაფერს ვაძლევდი გაროზგვისას, მომიშარებდა რასმე და დამკვივლებდა: "მის სულს აგიტირებ, ფშაველო!ნ გამისობდა ბჯღალს ქოჩორზე, თითქოს ქორმა ქათამს გაჰკრა ბჯღალიო, და გადისვრიდა ბურტყლებს დაბლა. გაკვეთილების გათავების შემდეგ რომ ჰკვიანი კაცი გამოჩენილიყო და ჩვენს კლასში მოსულიყო. ერთის ჯამბარის საკმაო ბურტყლს აჰკრეფავდა. ამ ვაივაგლახის მნახველსა და გამოვლილს ჩემს საკუთარს ჰერსქვემ ყოფნა მშვიდობიანად, რა თქმა უნდა, დიდად მეფასებოდა და დიდს სიამოვნებას მიღვიძებდა გულში, თუნდ სულ არაფერი ექმიათ და არაფერი ესმიათ ჩემთვის. მაგრამ ამ მხრითაც ბედნიერი ვიყავი ჩემს სახლში, მანამ სახლის პატრონთან. სახლის პატრონი იმისთვის ჰპატრონობდა სახლსა და იყვანდა შეგირდებს, რომ ფული მოეგო. ამიტომ ზაფხულობით ჰრიანტლით (ტყემლის წვენი) დაგვჭრა კბილები და ზამთარში მახოხით. როცა მამა ჩამოვიდოდა, სახლის პატრონიც შესცვლიდა თავისს პოლიტიკას, მშვენიერს სადილს გამართავდა, უ"გენაცვალენოდ სიტყვას არ მეტყოდა, მილაქუცებდა, რა არის, არ დამებუზლებინა მამაჩემთან და ლუკმა არ დამეკარგვია. მეც მეგონა, იქნება ამას იქით სულ ესე კარგად მომექცესმეთქი, და ვიყავი ამ ვაებაში ცალკე შინ, ცალკე სკოლაში.

გულმა აღარ მომიტმინა. ვერ შევსძელი მეტი ჯდომა, თუმცა დედა ჩემთვის საუზმეს ამზადებდა, ავდეგ და მოვუარე, სადაც რამე საცუცნარი მეგულეობდა... ვნახე ჩემი კვიცი, რომელსაც ამ ოთხს თვეში ბევრი მოემატნა. ვითომ უნდა დამეურვა ჩემს ჰკუაში, მაგრამ ხელის მიახლოვება იუკადრისა და კამპი გამკრა მხარზედ... ამოვალეზინე სკივრიდან ჩემი ხანჯალი, რომელსაც ჟანგი მოჰკიდებოდა, და გავწმინდე, გავაკაშკაშე. მოვიკითხე ჩემი მამალი კუბღირი. მე რომ თავი დავანებე, მაშინ ჩიორა იყო, ძლივძლივობით, რის წვითა და დავგით ყელის ძაფები უნდა დაეგლიჯა, მანამ ხრინწიანის ხმით "ყიყლიყონს დაიძახებდა. ეხლა კი თამამად, ამაყად დედლებში დასეირნობდა და ბოხის ხმით, ისეთის ბოხის ხმით, რომ პროტოდიაკუნებსაც კი დაენატრებოდათ იმისა ბასი, გასძახოდა მუდმივს, ერთფეროვანს თავისს საგალობელს. დედაჩემს დავენახე, რომ თავმოწონებით დავსცქეროდი კუბღირს, და მითხრა თურმე ხუმრობით, მე კი მართალი მეგონა:

- ხვალ, შვილო, კუბღირი უნდა წამოვყინჭროთ, ვერაფერი მამალიაო.
- დიად, როგორ არამეთქი, ვთქვი მე გულგადმოტრიალებულმა და გული

დავიმშვიდე, რაკი დედაჩემს ხუმრობა შევატყე. ჩქარა ჩემს მეგობრებს ბესას და ვასილსაც შეეტყოო ჩემი მოსვლა და მოვიდენ ჩემს სანახავად. მე დარბაისლად ვიჭერდი იმათთან თავს, როგორც „განათლებულია კაცი. ვიმაგრებდი თავს, თითქმის აღარც კი ვიცინოდი და შუბლს ვიჭმუხნიდი. თითოთოროლა რუსულს სიტყვას წამოვისროდი, რა არი მეჩვენებინა იმათთვის, რომ რუსული ვიციმეთქი. თან მოტანილი მექონდა: ერთი ტყვიის მამალი, თუნუქის საყვირი და რეზინის ბურთი... სოფლელი ბიჭები ამეებს განცვიფრებით სინჯავდენ და მე კი თავი მომწონდა, როგორც დიდის საკვირველების მექონეს. დიად, ვჭკვიანობდი და "ვსურიოზნობდინ, მაგრამ ჩემი ძალად ჭკვიანობა, როგორც ჩემს თავს ვატყობდი, ერთს დღეზე მეტს ვერ გასტანდა. მეორე დღეს უნდა გამეტია აღმე თუ დაღმე, მარჯვნივ თუ მარცხნივ. ამასობაში კიდევ დაღამდა, ჩაიზე დავსხედით, ჩემი მეგობარი ბესა და ვასილაც მივიპატიჟე. ჩვენმა მურამ ვილასაც ყეფა დაუწყო, მაგრამ მალე ხმა გაკმინდა.

- სად ვინა ხართ, ოჯახიშვილებო?! მოისმა გარედგან რიხიანი ხმა. ეს ხმა ბიძაჩემის ხმასა ჰგვანდა, მაშინვე ვიცანი.

- ვინ არი? შემოდი, ბიჭო, შინა, ვინა ხარ?! დაუძახა მამაჩემმა.

- ვინ არის? თოფიანი მგელია. არ ისტუმრებთ? და შემოეყუდა კარებში ბიძაჩემი და თან ჩულიანი თოფი შემოიყოლა: საღამო მშვიდობისათო, სთქვა ბიძაჩემმა და მოიხედა ჩემსკე: ეს ვინლა მოგვსვლია? ჩვენი ქამალაღუელი! ოჰ, ენაცვალოს ბიძაშვილსა! ამიყვანა ხელში და მაკოცა. ქამალაღუელი ფშაურის გმირის სახელია და დაცინვით იმის სახელს ბიძაჩემი მე მეძახდა. შემდეგ მამაჩემს მიუბრუნდა და უთხრა: შენ, ჯერ ძმაო და მერმე მამაო, თუ ღმერთმა მღვდლობის გონება მოგცა, მე ემისა მამცა! დაჰკრა ხელი თოფსა: ვენაცვალე ამის მაღლსა: სადაც მე და ესა მართ, იქ ღმერთი ლუკმას არ დაგვიკარგავს. ამით მაინც არ გარცხვენ, ძმაო! უთხრა მამაჩემს ნინიამ თავმოწონებით.

- რა ვიცი, უთხრა მამაჩემმა, შენ და შენი თოფი სულ მუდამ გამარჯვებულები ხართ, რამოდენა ნადირსა ჰლუპავ და ერთხელ ნანადირევის ხორცი ვერ მაჭამე.

- ხვალამდე მომითმინე, ღმერთი და ბედი, იმედი მაქვს გავხდე რასმეო, სთქვა ბიძაჩემმა: გუშინ საფიქრის გორში ექვსის შვლის ნავალს შევხვდი. დავსდიე იმ დღეს, მაგრამ, აბა სათოფედ არ მიმიშვეს. ამინდია, ტიალი, ცუდი: ფეხი ჩქამობს, კაცის ფეხის ხმა ერთის დღის სავალზე ისმის. მანამ ასავალთგორის ხევში გადამივიდოდენ, გორის პირში მოვკარ თვალი, მივუსხლიტე ერთი, აიარა საფალიამ, მაგრამ არ გამივარდა თოფი, გამასწვრეს ოხრებმა, ასრივე წვრილთგორისაკენ წამამივიდენ. მანდ სადგომები აქვთ, ხვალ დაუხელავნი არ მომრჩებიან. თუ დილისათვის თოვლი გადილო და ღმერთმა ბძანა, ძალიან კაი ამინდი იქნება ნადირობისა.

-ამ კვირია, მაშ, ვერაფერი ინადირე? განაგრძო მამაჩემმა.

- ერთი მელა ძლივძლივობით დავიჭირეო, სთქვა ბიძაჩემმა. ოთხი დღე ზედიზედ ხაფანგი მეგო: დაჩვეულა მყავდა, მაგრამ, აბა, არ იქნა, ვერ გავაბი ის ოხერი. მოვიდოდა, ხაფანგს შემოუვლიდა გარშემო და არ ახლებდა პურს პირსა. ხაფანგის გარშემო კი სულ დაქსელილი იყო. მანამ ხაფანგს კარგა სქლად თოვლი არ წავაყარე, ვერას გავხდი: უფრო ყაპყმა (ფიფქი) მიშველა, ყაპყი აღარ აუცხოვებს კაცის ნახელარს თოვლსა და მაშინ ადვილად მიენდობა მელა.

ბიძაჩემი ნინია გათქმული მონადირე იყო და იმისი მოსვლა ერთიათად მიმატებდა სიხარულს: ბევრს რასმე მიამბობდა ნადირობისას. ბიძაჩემმა იმ ღამეს

აღარ დაისვენა, წამდაუწუმ გაიხედავდა გარეთ, უნდოდა შეეტყო, გადილო თოვლი თუ არაო.

დედაჩემი ვახშმის მზადებას შეუდგა. ამაღამ, რაც კი ოჯახში სამარხო რამ მოიპოვებოდა, ყველა ის უნდა საჭმელად გაკეთებულიყო, ჩვეულებისამებრ "მარხვის გასასტუმრებლად. მე კი ბიძაჩემს მივუჯექი. ვსთხოვე, რომ თავისი მონადირეობის ამბები ეამბნა ჩემთვის. მართლაც, იმდენი რამ მიაძმო ნადირობაზე, რომ ასი თაბახი ცოტაა იმის ჩასაწერად. მამაჩემი ცალკე ოთახში გავიდა სალოცავად. ბიძაჩემმა, სხვათა შორის, ერთის დათვის ამბავი მითხრა.

-კაბლის ტყეში, შვილო, დაიწყო ბიძამ რიხიანად: ერთი ირემი მოგვკალ: გავატყავე, ავკუწე ნაჭრებად, მივაფარე ზედ ტყავი და ვუფეთქე წამალი, რომ ნადირი არ მიჰკარებოდა. თავრქა კისერზე გავიდევ და გამოვწიე ბინისაკენ. ლაწილუწი, ფშნატაფშნუტი მომესმა. შევხვდე, ერთი უბრალო, უზარმაზარი დათვი შემდგარა ჩემს კვალზე და კვალდაკვალ მომდევდა. ნებანება მოჯოჯავდა რამდენი დათვი მომიკლავს და ჩემს დღეში იმოდენა დათვი არ შემხვედრია, სწორედ ქოხსა ჰგვანდა ის დაწყევლილი. მივუბრუნდი და ჰკვიანად ვუთხარი. დამანებე თავი, შენ შენი ღმერთი, მე რომ არაფერს გერჩი, შენ რა გინდა ჩემგნითამეთქი, და წამოვედი ისევ ჩემს გზაზე. მივიხედე კიდევ, ისევ მომდევს ეს დათვი, არ მეშვება. მაიქნევს საზარელს თავყურს. მე კიდევ ჰკვიანად ვუთხარი: ვაჟო, დათვო, თავი დამანებე, წერას ნუ აუგდისხარ: წადი, შე რჯულმაღლო, დაილუპე, რას გადამესიე?! აბა, შენც არ მამიკვდე, ყურიც არ შაიბერტყა. გამოვიარე კიდევ კარგა მანძილი. რა მომამორებიანებს იმისათვის თვალსა? მივიხედე, ისევ თავისებურად მახობტებს. დასწყევლოს ღმერთმა, კაცი არ ვეგონე, როგორ იყო იმისი საქმე, როგორ იყო იმისი ფიქრი?! თან ვიფიქრე, იქნება ეშმაკი იყოსმეთქი. დავიკვილე, რაც ძალი და ღონე მქონდა: დამეხსენ, ჩამამეხსენმეთქი! რომ ვერაფერი გავაგონე, ცოტა გზა კიდევ გამოვიარე, მივეფარე ერთს კაი დიდს ჭანდარს, მოვიგდებინე ბარგი, მოვსალთავდი და მივუშვირე თოფი. დათვი მოდის. კარგა ახლოს რო მოვიდა, ნიშანი შიგ ნიკორა შუბლში მივეც და მაუსვი ფეხს ხელი. თოფმა არ მიმტყუნა, შიგ შუბლში სძგერებიყო ტყვია და, წამლის ბოლი რომ გამეცალა, ვნახე წამოჩაჩხული დათვი იდვა ჩემს წინ და კიდევ გამოსდიოდა ნატყვიარში ბოლი. ეგ გინდოდა და იშოვნე კიდევამეთქი დავვედრე მე გალაღებულმა.

ბიძაჩემის გალაღებამ მეც გამალაღა. ბიძაჩემისათვის დათვთან შეხვედრის ბოლო საშიში მეგონა და გამეხარდა, რომ ბიძაჩემი დარსა გამარჯვებული.

-ნეტა, ძიავ, მეც შენისთანა მონადირე ვიყომეთქი, ვუთხარი ბიძაჩემს.

- ჰა, ჰა, ჰააა,- ჩაიცინა ბიძაჩემმა მწარედ:

შენ უფრო კაი მონადირე ხარ, თუ ჰკუას მოიხმარებ, შვილო. სწავლას ეხლანდელს დროში აღარაფერი შეედრება. მე ცოდვის მეტი არაფერი მამცა ნადირობამ. რამოდენა ნადირსა ვლუპავ, მაგრამ სულ ტყუილად მიდის, იმისი მე არაფერი მრჩება.

ნადირობა მე პირველ სასახელო საქმედ მიმაჩნდა და გამიკვირდა ბიძაჩემის სიტყვა. დიად, გამიკვირდა და მეწყინა, თუმცა კი პირში არ მითქვამს ჩემი აზრი და არ ავხირებვიარ. მამაჩემსაც გაეთავა ლოცვა და შემოვიდა ჩემთან.

- ეგ არი, სთქვა ღიმილით მამაჩემმა: რაკი ბიძამძმისწულა ერთად შეიყარენით, თქვენს ნადირობის საუბარს დასასრული აღარ ექნება. საკვირველია, რომ ჯიში არ გასწირავს კაცსა: საწყალი მამაჩემი ოთხმოცდაათის წლის კაცი იყო და მაშინათვე ლაპარაკს ნადირობაზე ჩამოგიგდებდა: აქ თოფი ვესროლე და

მთაბარი დაინგრა იმის ხმისაგან, იქ მოვკალი, აქ კიდევ დაჭრილი წამივიდაო...

- ჯიშისაა ყველაფერი, მაშ, მაშ, დაამტკიცა ბიძაჩემმა.

ჩქარა ვახშამიც მოიტანეს და ყველანი, გარდა მამიჩემისა, შემოვუსხედით სუფრას. ვახშამი მხიარულად გავატარეთ: ბიძაჩემი ბევრი ვალაპარაკე ნადირობაზე. მარხვაც "გავისტუმრეთნ. სამნი, მე, მამაჩემი და ბიძაჩემი, ერთს ოთახში დავწექით დასაძინებლად. იმ ღამეს ნინიას არა სძინებია ორი საათი, ლოგინში მოუსვენრად ტრიალებდა და ხან ფანჯრიდამ, ხანაც კარებიდამ ათვალეირებდა გარეთ, გადილო თოვლმა თუ არაო. მეც არ მეძინა და ვფიქრობდი იმაზე, ხვალ როგორ გამეტარებინა დროება, ან ბიძაჩემის ნადირობა როგორ ჩაივლიდა. სწორედ შუალამე იქნებოდა, ბიძაჩემი ერთხელ კიდევ ადგა, გაიხედა კარებში და წაიბუტბუტა: "ძლივს არ გადილო ამ სატიალემაო!ნ მობრუნდა შინ, ჩამოიღო თოფი, სასწრაფო და საპირისწამლე. ჭრაქი აანთო, ბუხარში ცეცხლი აასინათა და დაუწყო თოფს წმენდა შიგნით და გარეთ: ჩახმახს ტალი გამოარიდა და საშლით დაუპირა: ჩანთიდამ ამოიღო პატარა თითბრის ყალიბი და პატარავე ტყვიის სადნობი ტაფა და დაუწყო ტყვიას ცეცხლზედ დნობა. რამდენიმე ტყვია ჩამოასხა და ახლა სასწრაფოს მიჰმართა, ამოაძრო სასწრაფოდამ მასრები, სინჯავდა, წამალი იყო თუ არა შიგა, გადაწყვადმოწყო რქის სარწყაოთი, რომელიც სასწრაფოზე ზედ იყო დაკიდებული. რაკი ტყვიას დაუწყო დნობა და სანადირო მასალას მზადება, მეც გულმა ველარ მომითმინა, წამოვხტი ქვეშაგებიდამ, მივუჯექი ბიძაჩემს ახლო და დაფაციცებული ვადევნებდი თვალს იმის მოქმედებას. როდესაც ბიძაჩემმა ჩამოასხა, რამდენიც ტყვია უნდოდა, არწყო წამალი მასრებში და თითოეულს ძონძში გამოხვეული ტყვია დაუფიჭა: ახლა ბანდულებს მიჰმართა, დაპოხა, გაბლანდა, სადაც გაბლანდა აკლდა: წრიაპის თასმებიც დაპოხა. ტყვიის სადნობს ტაფაში სხვა ტყვიის ნაჭყლეტებთან ერთად ნინიამ ერთი ტყვია ჩააგდო, რომელსაც სისხლი ჯერ ისევ ეცხო და ამ ტყვიას უნდა ერთი თხუთმეტამდე ტყვია მოენათლა, გაეზიარებინა, გაენაწილებინა მათთვისაც თავისი იღბალი. როცა ეს სისხლიანი ტყვია ჩააგდო ბიძაჩემმა ტაფაში, ქუდი მოიხადა, გვერდზე დაიდო და სთქვა: "ღმერთო და ჩვენო ლაშარის ჯვარო, რა იღბლისაც ეს ტყვია არი, სხვანიც ამის იღბლისანი იქმნენონ.

- ეგ რაღა ბედენა ტყვიაა, ძიავ? ვკითხე ბიძაჩემს.

- ეს ტყვია, შვილო, იღბლიანი ტყვიაა: ირემი მოვკალ მაგ ტყვიით: შიგ დამდგარიყო და იმას ამოვარიდე. ყველაფერი გაამზადა ბიძაჩემმა და ეხლა ყალიონი გააჩაღა და იდაყვზე დაბჯენილი წამოწვა ქვეშაგებში. მე დავწექი. ნაფხიზლარს მაგრა ჩამძინებოდა. ბიძაჩემი ადრე გაპარულიყო სანადიროდ, ისე რომ ჩვენებს ვერავის ვერ გაეგო იმისი წასვლა.

დილით მე ყველაზე გვიან ავდეგ... ჯერ კიდევ ბურანში ვიყავი, რომ დედაჩემი მიმჯდომოდა გვერდით, მეტოლებოდა, მკოცნიდა ჩუმჩუმად. უცებ თვალეზი გავახილე.

- გაიღვიძე, გენაცვალოს დედა, შვილო, ყველანი საყდარში წავიდენ, შენ დარჩი მარტოკა შინა. დედაჩემიც ჩემს გამო არ წასულიყო წირვაზე. მეც ზმორვით ავდექი, ძლივძლივობით ავატანე ძილსა, პირი დავიბანე, თმა კობტად გადავივარცხნე, ახალი ტანისამოსი ჩავიცვი, "კარტუზინ დავიხურე ჩემდა სასახელოდ. კარტუზიანი ერთი მარტოკა მე ვიყავი სოფელში. ამითი დიდად მომქონდა თავი და, სწორედ მამალივით თავმოწონებულმა, გავწიე საყდრისაკენ. ჯერ საყდარში არ მივსულიყავი, შუა გზაზე ვიყავ, რომ გაღმა.

გუთანაურთახოში, თოფი გავარდა. ცოტა ხანი გამოვიდა და მეორე მიჰყვა. მე გულში ნათელი ჩამიდგა: უსათუოდ მოჰკლა ბიძაჩემმა ნადირიმეთქი ვიფიქრე. წირვის გამოსვლას არ დავუცადე, ჩემდა სამარცხვინოდ, გამოვიპარე. მინდოდა გამეგო, რა ქნა ბიძაჩემმა, მოჰკლა რამ თუ არა. შორიდანვე დავინახე ბიძაჩემი, იგი დერეფანში იდგა, პირში ჩიბუხი ეჭირა, ქუდი გვერდზე მოექცია და რაღასაც ელაპარაკებოდა ბერუას. თოფი ბოძზე ჩამოეკიდა, სასწრაფო და საპირისწამლე კი ისევ გულზედა ჰქონდა. მივედი და დავინახე, რომ რქიანი შველი ეგდო ბიძაჩემის წინ. საბრალოს ლამაზი, მაგრამ დახოცილი თვალეზი ნახევარზე მიეხუჭა და ენა გადმოჰედო გვერდზე. მაინც კიდევ ლამაზი იყო ეს თავისუფლების შვილი.

- საწყალი! ვსთქვი მე და თვალეზში სიბრალულისაგან ცრემლები მომივიდა.

- ჰო, მეც ეგრე ვიცი, შვილო, სთქვა ბიძაჩემმა, როცა მოვკლავ: მაგრამ მანამ მოვკლავ კი, თვალდაფეთებული დავალ, გულს ვიმჯიღავ და ვამბობ: როდის იქნება ზედ შემამვარდეს, თვალი დავკრა ნადირსაო, პური არ ვიცი და წყალი... ვნახავ და რამდენს ტანჯვასა ვგრძნობ, თუ მოუკლავი წამივიდა: ვუნიშნებ თოფსა და მაშინაც ტანში მათრთოლებს, ვაი თუ ჩახმახის დასხლეტა ვეღარ მოვასწრო და მიეფაროს სადმეო. მოვკლავ და ვამბობ: რად მოვკა ლი, რას მიშავებდა, რა შამისვა, რა შამიჭამაო? კაცნი შაუბრალებულნი ვართ.

ბიძაჩემმა შველი ცალის ფეხით ჩამოჰკიდა და ორივემ, იმან და ბერუამ, ტყავება დაუწყეს, ერთმა ერთის ფეხიდან, მეორემ-მეორიდან. ნახევარზე ჩამოატყავეს, რომ ამ დროს მამაჩემიც გამოჩნდა: ჯოხს მოიბჯენდა, უკან დიაკვანი მოსდევდა, რომელსაც საცეცხლური და ხელსახოცში გამოკრული ჟამნ-დავითნი ეჭირა, და სულ უკან ტარასტა მოჩანჩალებდა, მხარზე ტაბლებით სავსე ხურჯინგადაკიდე ბული. რამდენიმე სხვა სოფლის დარბაისელი კაცი დაეპატიჟა მამას სადილად. შველი რომ დაინახა მამაჩემმა, ძლიერ გაეხარდა და ბიძაჩემ ნინიას გამარჯვება მიულოცა: თითონაც ანაფორა გაიძრო და თავს დასტრიალებდა ნანადირევს. ჯიბიდან ამოიღო კალმის დანა, თითონ ააჭრა სუკები, ცალკე თეფშზე დააწყო და დააბასტურმა... დიდხანს არ გაუვლია, რომ სუფრას ვუსხედით გვერდზე და ბუხარ ში შველის მწვადები შიშინებდა... ჩემი ნათესავი ქალები და ძალუ ებიც მოვიდნენ ჩემ სანახავად "მოსაკითხითა - ნამცხვრითა და ხი ლეულით... ბედნიერი დღე იყო ის დღე ჩემს სიცოცხლეში და ისე ვერ მოვიგონებ, ერთხელ მაინც არ ამოვიოხრო!.

1888 წ.